

Emerykowie

Niejasne jest pochodzenie zarówno rodziny Emeryków jak i jej nazwiska. Pierwszym znanym przedstawicielem był Gustaw Emeryk, dwukrotnie żonaty – pierwszy raz z Apolinarią z Pawłowskich (zmarła w 1880 r. w Petersburgu) i po raz drugi z Weroniką Sztachelską, z którą miał trzech synów: Adolfa Serwacego, Gustawa i Piotra.

Z Konstancinem związany był przede wszystkim Adolf Serwacy, urodzony w Warszawie, w 1853 roku, architekt i armator - właściciel floty statków na Wołdze i Morzu Azowskim. Przez większą część życia mieszkał w Rosji - w Moskwie i w Taganrogu. Po I wojnie światowej jego statek "Maria Estella" przemianowany na "Mazovię" był jednym z pierwszych statków, pływających po Morzu Czarnym, pod polską banderą.

Adolf Serwacy Emeryk. Zdjęcie ze zbiorów rodziny.

Z pierwszą żoną, Heleną Klementyną z Ławskich-Ostrowską, Adolf Serwacy miał trójkę dzieci: Estellę Jadwigę (studiowała medycynę i filologię na Sorbonie), Witolda (był lotnikiem, po I wojnie światowej wyemigrował do Francji) i Adolfa Witolda.

Około 1915 roku wraz z drugą żoną, pochodząca z Grecji, Olgą z domu Argherino zamieszkał w Konstancinie, gdzie w 1920 roku nabył pensjonat "Ukrainka", który stał się schronieniem dla rosyjskiej arystokracji, uciekającej przed rewolucją październikową. Był prezesem Rady Obywatelskiej Konstancina. Zmarł w 1925 roku. Został pochowany na cmentarzu w Skolimowie.

Jego syn, Adolf Witold Emeryk, urodzony w 1884 roku, ukończył Akademię Wojskową w Petersburgu. Brał udział w wojnie rosyjsko-japońskiej w 1905 roku a także, w latach 1917-18, jako białogwardzista, w walkach z bolszewikami w szeregach armii Denikina. Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości wrócił do kraju i wraz z żoną, Czeszką z pochodzenia, Bożenną z domu Hromada, zamieszkał w "Ukraince" Konstancinie.

Bożenna i Adolf Witold Emeryk (od lewej). Zdjęcie ze zbiorów rodziny.

Adolf Witold i Bożenna Emeryk (na pierwszym planie) w ogrodzie willi Ukrainka.
Zdjęcie ze zbiorów rodziny.

Adolf Witold Emeryk, ok. 1940 r.
Zdjęcie ze zbiorów rodziny.

Po przyjeździe do Polski Adolf Witold Emeryk pracował w zakładach "Lilpop, Rau & Loewenstein" następnie zaś, od 1928 roku aż do grudnia 1939 roku, był przedstawicielem handlowym na Polskę centralną i północno-wschodnią słynnego producenta maszyn do szycia - Singera. W czasie okupacji, ze względu na bardzo dobrą znajomość języka rosyjskiego, został skierowany do pracy jako tłumacz w obozie jenieckim dla Rosjan, w

Piasecznie. Tam zaraził się tyfusem i zmarł w 1942 roku. Został pochowany w Skolimowie.

Jego żona, Bożenna Emeryk (1890-1961), za kadencji Wacława Gąsiorowskiego pełniła funkcję zastępcy sołtysa Konstancina a następnie, w latach 1939-1948, była sołtysem. Pełniąc ten urząd m.in. ukończyła budowę wodociągów, walczyła z analfabetyzmem i działała na rzecz najbiedniejszych mieszkańców.

Bożenna Emeryk, 3 marca 1936 r.
Zdjęcie ze zbiorów rodziny.

Córka Adolfa Serwacego Estella Jadwiga wyszła za mąż za Gustawa Aleksandra również Emeryka (z linii Piotra). Mieli dwóch synów Stanisława (1912-1944), agronoma (jego syn Stanisław do chwili obecnej mieszka w Konstancinie) i Jerzego (1915-76), który mieszkał w Konstancinie w latach 1961-1976. Jerzy Emeryk był sekretarzem Rady Narodowej w Piasecznie. Zmarł w Konstancinie i jest pochowany na cmentarzu w Skolimowie.

Stanisław Emeryk z żoną Heleną z Kreczków.

Zdjęcie ze zbiorów rodziny.

Jerzy Emeryk. Zdjęcie ze zbiorów rodziny.

Gustaw Emeryk, brat Adolfa Serwacego, ukończył prawo w Kijowie, a następnie zajął się operacjami giełdowymi i przemysłem wydobywczym na terenie Rosji. Adam Grzymała-Siedlecki w "Rozmowach z samym sobą" pisze o nim, jako multimilionerze, błyskotliwym prawniku i niepospolitym umyśle. Emeryk był właścicielem różnych kopalni w tym jednej z dwóch największych kopalni manganu na Kaukazie. Po rewolucji bolszewickiej w 1917 roku wrócił do Polski i zamieszkał w Warszawie przy pl. Trzech Krzyży. Miał dwóch synów: Władysława (z pierwszą żoną, Niemką z pochodzenia) oraz Kazimierza, z drugą żoną, Marią z Regulskich. Kazimierz został duchownym. Władysław Emeryk, poeta, związany z krakowską bohemą, był bohaterem słynnej w środowisku młodopolskim tragedii. W 1901 roku, jako przyjaciel Stanisława Przybyszewskiego towarzyszył jego żonie, Dagny, w wyprawie do Tbilisi na Kaukazie. W niewyjaśnionych okolicznościach 5 czerwca zastrzelił Dagny a następnie popełnił samobójstwo.

"Wiadomości Literackie" nr 44 z 1933 r. z artykułem Tadeusza Boya-Zeleńskiego na temat okoliczności tragicznej śmierci Dagny Juel-Przybyszewskiej i Władysława Emeryka, która jeszcze po wielu latach bulwersowała polskie środowisko literackie.

Trzeci syn Gustawa, Piotr Emeryk (prawnik i architekt) i jego żona, Cecylia z Regulskich, mieszkali początkowo w Gruzji, gdzie Piotr zajmował się wydobywaniem rudy manganu. Cecylia pochodziła z rodziny Xawerego Regulskiego, członka Rządu Narodowego podczas powstania styczniowego. Jej siostra Michalina była żoną Włodzimierza Waliszewskiego i matką słynnego malarza Zygmunta Waliszewskiego.

Cecylia i Piotr Emerykowie wrócili do Polski po odzyskaniu niepodległości w 1918 roku. Piotr, po przywiezieniu rodziny do Warszawy, wyruszył do Petersburga by odzyskać swoje pieniądze ulokowane w Banku Angielskim.

Tam został zatrzymany i zmuszony do wykładania w Akademii Wojskowej w Petersburgu. Wkrótce zaginął. Emerykowie mieli siedmioro dzieci: Gustawa Aleksandra (inżyniera górnika), Helenę (architekta), Eugeniusza, Pawła (uczestnika wojny polsko-bolszewickiej 1919-20), Natalię (1900-54), po mężu Stabrowską), Marię (1902-87), primo voto Czajkowską, secundo voto Leśniak, pseud. Maruta (w czasie II wojny światowej komendantkę Pomocniczej Służby Kobiet przy sztabie gen. Andersa a po wojnie działaczkę emigracyjną w Wielkiej Brytanii) oraz Irenę (po mężu Stopniewicz).

Maruta Leśniakowa, Londyn, lata 60-te. Zdjęcie ze zbiorów rodziny.

W swoim życiorysie spisanym w 1984 r. a więc na trzy lata przed śmiercią, Maruta Leśniak podała zagadkową informację dotyczącą pochodzenia nazwiska Emeryk : "...nazwisko mego ojca jest imieniem węgierskim ponieważ jego dziad przeszedł na Węgry po powstaniu 1831 r. i wrócił na fałszywych papierach. Nazywał się Dzierżyński". Jak dotąd żadne inne świadectwa ustne lub dokumenty nie potwierdziły ani nie uzupełniły tej informacji.

Literatura:

1. Augustyniak A., Gazeta Wyborcza, 2011-07-04
2. Boy-Żeleński T., Literatura trumien, Wiadomości Literackie, Warszawa, 8. 10. 1933;
przedruk w: Boy-Żeleński T., Ludzie żywi, Warszawa 1975
3. Grzymała-Siedlecki A., Rozmowy z samym sobą, Kraków 1972
4. Kossak E.K., Dagny Przybyszewska, Zbłąkana gwiazda, PIW, 1973
5. Machlejd K., Saga ulrychowsko-machlejdowska, Warszawa 2003
6. Miciński J., Kalicki S., Pod polską banderą, Gdynia 1962
7. Pertek J., Druga mała flota, Poznań, 1983
8. Sołtysik M., Poruszone zdjęcie Przybyszewskiego. Rewolwer Władka Emeryka, Palestra 11-12/2006
9. Sołtysik M., Sekrety nieśmiertelnych, Warszawa 2009
10. Waliszewska W., O Zygmuncie Waliszewskim. Wspomnienia i listy, Kraków 1972
11. Witwicka K., Opowiadania konstancińskie, Warszawa, 1980
12. Ziemia J. S. Kilka cyfr i uwag o przemyśle manganowym na Kaukazie, Przegląd Techniczny, nr 50, 1900, 2 (15) grudnia, s. 849

Oprac: Hanna Kaniasta

Konsultacja: Anna Wrzeszcz z domu Emeryk